

Hellevoetsluis: buurtaanpak doe je samen

Annemarij Swart en Freek Liebrand, Início, Rotterdam

Hellevoetsluis, een middelgrote gemeente aan het Haringvliet. Hier vinden we niet de grote concentraties van problemen zoals we die in de grote steden kennen. Maar toch wordt ook hier intensief aan de buurten gewerkt. Hiervoor is een speciale aanpak ontwikkeld, waarbij bewoners de hoofdrol spelen: de buurtaanpak. Kenmerkend zijn de kleinschaligheid en de aandacht en energie die in het project wordt gestoken.

(foto: Lex Broere)

De nieuwe aanpak in Hellevoetsluis is niet zomaar ontstaan. Het college van B&W heeft besloten dat het wijkbeheer een nieuwe impuls moest krijgen. Wethouder wijkbeheer Henk Joosten vertelt: 'Hoewel het wijkbeheer al flink wat jaren bestaat in Hellevoetsluis, kreeg het in het verleden onvoldoende voet aan de grond. De politiek en de ambtelijke top waren ook nooit echt gecharmeerd van wijkbeheer. Het was altijd een gedwongen kindje. Het huidige college hecht meer belang aan wijkbeheer en we willen het extra aandacht geven. In het verleden was er te weinig overleg met buurtbewoners over beheer en onderhoud. De klacht van bewoners dat we niks met hun wensen doen, nemen we serieus. De gemeente zit nu ruimer in zijn financiële jasje dan jaren geleden. Er is nu geld beschikbaar om plannen te maken en ook om de maatregelen te kunnen uitvoeren. Samen met bewoners willen we plannen maken voor hun buurt. Door de buurtaanpak krijgt het wijkgericht werken een impuls en wordt iedereen opnieuw uitgedaagd.'

Van parkeren tot koffie

De buurtaanpak richt zich in eerste instantie op fysieke aspecten van de buurt, zoals parkeren, spelen, groen, verkeer en bestrating. Maar door de buitenruimte samen met bewoners aan te pakken, wordt er ook gewerkt aan de sociale samenhang van de buurt. Hoewel de daadwerkelijke fysieke ingrepen nog even op zich laten wachten, omdat het opstellen van plannen met bewoners tijd kost, zijn er al wel sociale effecten merkbaar. Op een natuurlijke wijze ontstaan er contacten. Bewoners die elkaar eerder niet kenden, komen nu bij elkaar over de vloer om samen de plannen voor hun buurt uit te werken of activiteiten voor te bereiden. Werken aan een betere buurt is niet alleen nuttig, maar ook leuk en gezellig! Een bewoner geeft aan: 'Ik ben heel blij met de buurtaanpak. Zo gebeurt er nog eens wat met de buurt. En ik vind het hartstikke leuk. Een aantal burens die ik eerder alleen van gezicht kende heb ik al wat beter leren kennen.' Het sociale effect is moeilijk meetbaar. Het zit met name in de kleine dingen: bewoners die de handen uit de mouwen steken en met elkaar de tent opzetten voor een buurtactiviteit, de sfeer tijdens bijeenkomsten, de praatjes die bewoners met elkaar maken, de prima opkomst bij activiteiten, de trotse opmerkingen over een kunstwerk dat voor en door de buurt is gemaakt, of bewoners die met elkaar

meerijden naar een bespreking op het gemeentehuis. Iedereen helpt op zijn eigen manier een handje: de een stelt zijn toilet beschikbaar tijdens een buurtactiviteit, de ander biedt aan om zijn stroom te gebruiken voor muziek en weer een ander slaat beschilderde tegels tijdelijk op in zijn tuin. Allemaal signalen dat bewoners het leuk vinden om met elkaar bezig te zijn voor een betere buurt.

Niet overal in Nederland zal het mogelijk zijn om de sociale samenhang te verbeteren door samen aan de buitenruimte te werken. Maar in Hellevoetsluis lijkt het mogelijk. Volgens wethouder Joosten heeft dit te maken met de lage mutatiegraad in delen van Hellevoetsluis. 'Gestart is met buurten waar bewoners lang wonen en waar ook al initiatieven van bewoners bekend waren, waardoor er al een bepaalde mate van samenhang aanwezig is. De gemiddelde Hellevoeter lijkt open te staan voor deze benadering.' Met al een bepaalde mate van samenhang voorhanden, stijgt ook de kans op versterking hiervan.

Kleinschalig

De buurtaanpak is om te beginnen in twee buurten van start gegaan: in een deel van Gorsingen Hoeck in de wijk Struyten en in een deel van Kulck-Noord in de wijk Noord-West. Beide buurten zijn inmiddels enkele decennia oud en bewoners ervaren onder andere een hoge parkeerdruk, verouderd groen, onveilige verkeerssituaties en weinig spannende speelplekken. Beide gebieden tellen zo'n 150 tot 200 huishoudens. De kleinschaligheid van de buurtjes is een groot voordeel. Hierdoor is het mogelijk de bewoners persoonlijk te benaderen en zijn de ingrepen ook financieel haalbaar. De buurten zijn geselecteerd op basis van een aantal fysieke en sociale criteria. Bijvoorbeeld: zijn er buurten waar de kwaliteit van de openbare ruimte te wensen overlaat? Zijn er geplande ingrepen waar we op aan kunnen haken? In welke buurten hebben bewoners knelpunten gesignaleerd? Zijn er actieve bewongergroepen aanwezig die een rol kunnen spelen? Na de aanpak van de twee buurten komen ook andere buurten van Hellevoetsluis aan de beurt. Zo wordt er buurt voor buurt aan de buitenruimte gewerkt.

De kleinschaligheid heeft ook een keerzijde. Er zijn meer buurten in Hellevoetsluis die behoorlijk verouderd zijn. Ook daar zijn extra ingrepen naast het reguliere onderhoud wenselijk. 'Wellicht

Tips voor een geslaagde buurtaanpak:

- Benader bewoners actief, positief en eerlijk.
- Doe het samen; kom met ideeën, maar niet met plannen.
- Zorg voor laagdrempelige en prikkelende activiteiten.
- Laat regelmatig iets horen, bijvoorbeeld via een leuke, aantrekkelijke nieuwsbrief.
- Zorg voor tempo en zichtbare resultaten.
- Zorg voor een kruisbestuiving tussen fysiek en sociaal.

moeten we in het vervolg grotere eenheden kiezen, zodat we sneller de hele gemeente kunnen aanpakken. We moeten zoeken naar de ideale maat. Het gevaar van grotere eenheden is dat de betrokkenheid afneemt. Iedereen wil uiteindelijk toch praten over zijn eigen straat,' aldus wethouder Joosten.

Enthousiasme

Voor deze aanpak is het van groot belang dat de bewoners enthousiast zijn om mee te doen. Veel energie wordt er dan ook gestoken in het betrekken van de bewoners. Annemarij Swart en Freek Liebrand van bureau Início begeleiden het project en prikkelen bewoners op verschillende manieren om mee te doen met de buurtaanpak. Bijvoorbeeld via een informatieavond in de aula van een school midden in de buurt, waarbij met een gezellige en actieve sfeer de start van de buurtaanpak wordt gevierd en alvast met actieve onderdelen de belangrijkste onderwerpen worden geïnventariseerd. Andere voorbeelden zijn activiteiten voor kinderen die foto's maken van de buurt en samen met een theateract afval opruimen, leuke activiteiten voor bewoners waarbij kunst voor de buurt wordt gemaakt, huiskamersessies om de plannen uit te werken, aantrekkelijke nieuwsbrieven en enquêtes om ideeën te verzamelen. Wat betreft enquêteren heeft de gemeente positieve ervaringen opgedaan met het huis-aan-huis enquêteren van bewoners bij de renovatie in de Vogelbuurt een paar jaar geleden. Deze methode wordt ook bij de buurtaanpak toegepast. Een team van gemeentambtenaren, raadsleden en actieve bewoners uit het wijkbeheer gaat langs de deuren om bewoners naar hun ervaringen met en ideeën voor de buurt te vragen. 'Je raakt echt met bewoners in gesprek en hoort ook het verhaal achter de knelpunten. Bovendien hoor je niet alleen de mening van de zogenaamde buurtburgemeesters die altijd vooraan staan, maar krijg je ook inzicht in hoe er door de andere bewoners wordt gedacht', vertelt projectleider Annemarij Swart van bureau Início.

Bewoners positief

In beide buurten komen van veel bewoners positieve reacties over de buurtaanpak. Zij spreken spontaan hun waardering uit. Mensen bewaren de nieuwsbrieven met een magneet op de koelkast, op buurtforums staan positieve reacties en tijdens activiteiten vertellen bewoners de persoonlijke benadering en de aanpak zeer op prijs te stellen. Bovendien zijn er enthousiaste bewoners die meer sceptische bewoners overtuigen door hun vertrouwen in de buurtaanpak uit te spreken. Bewoners die eerst geen vertrouwen meer hadden in de gemeente, doen nu toch mee aan de buurtactiviteiten. Er zijn veel bewoners die willen meewerken aan de plannen voor hun buurt. Samen vormen zij het 'Kwaliteitsteam van bewoners'. In Kulck-Noord is een kwart van de huishoudens actief bij het opstellen van de plannen. Deze groep enthousiaste mensen heeft zelf gekozen met welke ontwerper zij de plannen voor de buitenruimte gaan uitwerken. Zo worden bewoners niet alleen om hun mening gevraagd, maar ook intensief betrokken bij de vertaalslag van problemen naar concrete oplossingen.

Succesfactoren

Om de buurtaanpak te laten slagen is het niet alleen van belang om goed samen te werken met verschillende partijen in de wijk, zoals woningcorporatie, opbouwwerk en politie, maar is ook de inzet van verschillende afdelingen binnen de gemeentelijke organisatie essentieel. 'Er was enige inspanning en tijd nodig om te groeien, maar de buurtaanpak is echt gaan leven. Iedereen is bereid de nodige inzet te leveren en de aanpak zorgt ervoor dat de deelnemers op een andere manier nadenken over knelpunten. Dit leidt tot creatieve oplossingen.', zegt Annemarij Swart. Een bijzonder project zoals de buurtaanpak levert een positieve bijdrage aan het functioneren van het wijkbeheer in het algemeen.

Belangrijk is wel om het tempo er goed in te houden. Bewoners zien de uitvoering van de werkzaamheden liever nog vandaag dan morgen

uitgevoerd worden. Voor hen is het vaak moeilijk te beseffen dat het proces al gauw een half jaar duurt. Maar doordat bewoners op belangrijke momenten keuzes maken en goed worden geïnformeerd over de stand van zaken, worden zij meegenomen in het proces. Tot de uitvoering van het totaalontwerp zover is, worden kleine ingrepen alvast uitgevoerd. Zo blijft het voor bewoners zichtbaar dat er aan de buurt wordt gewerkt. Ook worden er acties en activiteiten georganiseerd die de buurtaanpak levendig houden, zoals bijvoorbeeld een pleinfest, een grofvuil-rommelmarkt, of een hondenpoepactie. Bewoners bepalen zelf welke activiteiten zij graag doen in hun buurt.

Regie

Het is zaak om straks ook tijdens de uitvoering voor snelheid en goede afstemming te zorgen. Wethouder Joosten: 'Bij het experiment in de Vogelbuurt is het toch nog voorgekomen dat de uitvoering soms slordig plaatsvindt of dat afstemming met de nutsbedrijven onvoldoende lukt. Zo werd bijvoorbeeld de ene dag de straat aangelegd en de volgende dag dezelfde straat weer opengebrouwen voor de leidingen. Dat zijn waardevolle leermomenten. De gemeente zal bij de buurtaanpak zelf goed de regie voeren en dit niet aan bewoners overlaten.' Ook de buurtaanpak blijft een experiment waarbij telkens wordt gekeken hoe het beter kan. Door de ervaring die wordt opgedaan zal het opknappen van buurten naar verwachting steeds beter en sneller gaan. Ook de komende jaren werkt de gemeente Hellevoetsluis aan betere buurten met tevreden bewoners, door te investeren in samenwerking en een hoofdrol te geven aan bewoners. <<

Websites

www.inicio.nl

www.hellevoetsluis.nl

www.mijnwijk.nl/hellevoetsluis-noordwest